

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
Одеського державного екологічного університету
(11-18 травня 2022 р.)**

**ОДЕСА
Одеський державний екологічний університет
2022**

Сербінов Б. М., ст. гр. МКА-18

Науковий керівник: Колосовська В. В., канд. геогр. наук, ас.

Кафедра Агрометеорології та агроекології

АГРОМЕТЕОРОЛОГІЧНІ УМОВИ ВИРОЩУВАННЯ СОЧЕВИЦІ В ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

Сочевиця відома ще з давніх часів. У країнах Західної Європи ця рослина завжди була ціною продовольчою культурою. В Україні ж про неї на деякий час забули, але сьогодні вона знову набирає популярності.

Сочевиця – однорічна рослина родини бобових. Сочевиця досить холодостійка, мінімальна температура проростання насіння +4...+5°C. Звичайні сорти, посіяні навесні, можуть витримувати заморозки до -6...-7°C. Сочевиця найбільш продуктивна при її вирощуванні в умов помірної теплої погоди, середньої за період вегетації температурі повітря 15-18 °C і сумі опадів за період від сходів до господарської стиглості 100-180 мм (середній урожай 1,6-2,0 т/га). Господарська стиглість сочевиці настає при накопиченні суми температур 1400-1900 °C (холодостійка).

Сочевиця відноситься до вологолюбних рослин, особливо до фази цвітіння і в той же час за посухо- і жаростійкістю вона перевершує горох. Для проростання сочевиця потребує води 100-120% від ваги насіння.

Сочевиця відносно посухостійка рослина, дефіцит вологи витримує краще, ніж горох та кормові боби, але гірше порівняно з чиною та нутом. Великою посухостійкістю відзначаються дрібнонасінневі форми сочевиці. Сочевиця багато вологи споживає на початку вегетативного розвитку.

Сочевиця - рослина довгого дня. Порівняно з іншими зернобобовими культурами сочевиця висуває підвищені вимоги до родючості ґрунту. Краще вона росте на суглинистих та супіщаних ґрунтах з нейтральною реакцією ґрунтового розчину. Погано росте на важких, ущільнених, а також на кислих та солончакових ґрунтах.

Завдяки деяким цінним властивостям сочевиця має перевагу над іншими культурами. Насамперед це білок, який засвоюється організмом людини значно легше, ніж білок інших рослин. За його вмістом (20–36 % залежно від сорту) сочевиця знаходиться на другому місці після сої (32–40 %). Крім того, сочевиця є відмінним попередником у польових сівозмінах. Однією з причин цього є її здатність до симбіотичної фіксації азоту з повітря, завдяки чому можна істотно скоротити норми внесення мінеральних добрив. Кращими попередниками для сочевиці є удобрені гноєм озимі, а також просапні культури. Можна висівати сочевицю і по парових попередниках, чистих від бур'янів, тому що ця культура росте повільно на початку вегетації. Мінеральні добрива доцільно вносити в умовах достатньої зволоженості ґрунту, і тому фосфорно-калійні добрива краще вносити під попередню культуру. Якщо сочевицю розміщують по

удобреному гноєм попереднику, азот вносити не рекомендується. У зонах із сумою річних опадів 450-500 мм восени під зяблеву оранку вноситься по 40 - 60 кг/га фосфорно-калійних добрив і навесні під культивуацію - 10-15 кг/га. На бідних ґрунтах доцільно вносити по 30-40 кг/га азоту при попередній культивуації.

Боби в сочевиці досягають неодноразово, вони досить низько прикріплюються до стебла, що ускладнює процес збирання врожаю. Основний спосіб збирання сочевиці - роздільний. Скошування сочевиці здійснюють при пожовтінні та досяганні 50% бобів жнивварками, переобладнаними на низький зріз. Скошена маса підсихає у валках протягом 2-4 днів, а потім обмолочується зерновим комбайном. Низькорослу сочевицю збирають прямим комбайнуванням. Вирощується в Україні чотири сорти - Дніпровська 3, Краснодарська 250 та 49, Луганська.

Площі під сочевицею в Україні поступово збільшуються: у 2016 році було засіяно близько 8 тис га, в 2017 році близько 20 тис га. Якщо в 2015 році фермери отримували в середньому 12 ц/га, то в 2016 році — 17-22 ц/га. В основному, сочевицю висівають у Полтавській, Харківській, Сумській, Вінницькій і Тернопільській областях.

У сочевиці, як і у будь-якої іншої бобової культури, визначають такі фази росту та розвитку: набухання і проростання насіння; сходи; цвітіння; дозрівання. На відміну від зернових культур, фаза цвітіння і плодоутворення у сочевиці проходить майже одночасно.

За середньобогаторічними даними сівба сочевиці в Вінницькій області проводиться 24 березня, сходи спостерігаються 7 квітня, цвітіння 17 травня, а повна стиглість зерна 2 липня. В таблиці 1 представлено результати проведених досліджень за тривалістю та теплозабезпеченістю міжфазних періодів.

Таблиця 1 – Тривалість та теплозабезпеченість міжфазних періодів та вегетаційного періоду сочевиці в Вінницькій області

Періоди							
сівба-сходи		сходи-цвітіння		цвітіння-повна стиглість зерна		сходи-повна стиглість зерна	
N, діб	∑Такт, °С	N, діб	∑Такт, °С	N, діб	∑Такт, °С	N, діб	∑Такт, °С
14	106	40	580	45	948	85	1540

В Україні основною перешкодою для ефективного виробництва сочевиці є відсутність розробленої технології вирощування, яка може гарантувати отримання стабільно високої врожайності культури. Тому перш за все необхідно вдосконалити технологію вирощування сочевиці з метою отримання високої врожайності та економічної ефективності.